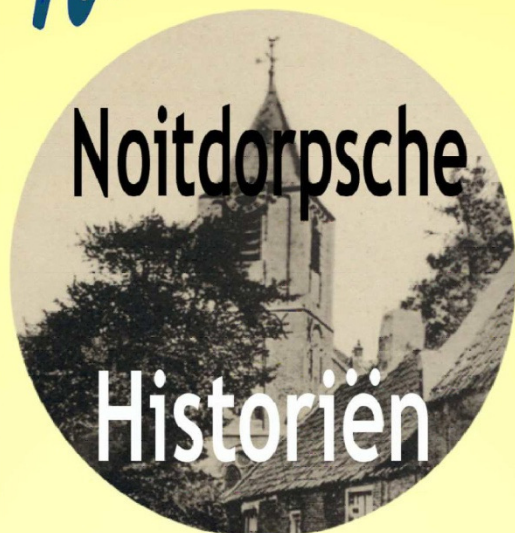
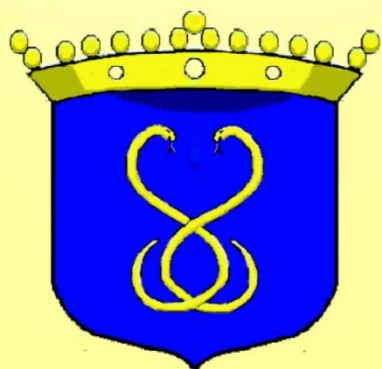

Nieuwsbrief

Per kwartaal verschijnende
uitgave van de vereniging
Noitdorpsche Historiën

**18^e jaargang
speciale uitgave
mei 2019**

In deze nieuwsbrief:

<i>Van de voorzitter</i>	1
<i>Facebook</i>	1
<i>Nieuw onthullend document ontdekt over Nootdorps verzet in Tweede Wereldoorlog</i>	2
<i>Wie was Jan Timmers</i>	2
<i>Oprichting Ordedienst in Nootdorp</i>	2
<i>Verwikkelingen die leidden tot executie van Lubbert Brouwer</i>	3
<i>Oprichting van een afdeling van de Binnenlandse Strijdkrachten in Nootdorp</i>	3
<i>Nachtelijke oefeningen</i>	4
<i>De dagen rondom capitulatie van het Duitse leger</i>	4
<i>De betekenis van het verzet in Nootdorp</i>	4
<i>Engelbewaarder</i>	5
<i>Gabriël Jan Faber</i>	6
<i>Mini-expositie</i>	7
<i>Tweede Wereldoorlog in het nieuwe boek van Willem Janssen over de Nootdorpsse boerderijen</i>	7

Van de voorzitter

Deze Nieuwsbrief staat geheel in het teken van de 4 en 5 mei viering. Het bevat veel nieuwe informatie over het georganiseerde verzet in de laatste periode van de Duitse bezetting. De Rotterdammer Jan Timmers (1900 – 1977) schreef in augustus 1947 een rapport over de geschiedenis van de Ordedienst en Binnenlandse Strijdkrachten, afdeling Nootdorp. Zijn kleindochter Astrid Belet uit Rotterdam had een doorslag daarvan gevonden. Medio januari van dit jaar nam zij contact op met de Vereniging. Dit artikel is gebaseerd op dat rapport en gesprekken met Astrid Belet en Marianne van Logchem-Faber.

Astrid Belet, haar in dit nummer genoemde oom Kees (ir. C.H.J.) Timmers in Leidschendam, Marianne van Logchem-Faber en het bestuur van de Vereniging willen graag in contact komen met mensen die nog iets meer kunnen vertellen over de personen die in deze Nieuwsbrief worden genoemd of die deel uitmaakten van de Binnenlandse Strijdkrachten in Nootdorp. Stuur dan een mailtje naar info@noitdorpsche-historien.nl.

Facebook

Ook onze vereniging staat op Facebook: www.facebook.com/NoitdorpscheHistorien. We willen deze pagina gebruiken om contact te houden met onze leden maar vooral ook met (nog) niet leden.

Nieuw onthullend document ontdekt over Nootdorps verzet in Tweede Wereldoorlog

Door Noud Janssen

De Rotterdammer Jan Timmers (1900 – 1977) schreef in augustus 1947 een rapport over de geschiedenis van de Ordedienst en Binnenlandse Strijdkrachten, afdeling Nootdorp. Het rapport van drie bladzijden bevat veel nieuwe gegevens over de organisatie van het Nootdorps verzet in het laatste jaar van de Duitse bezetting.

Wie was Jan Timmers

Jan Timmers was tijdens het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog leraar Nederlands aan de RK HBS in Rotterdam. Hij woonde met zijn gezin aan de Schietbaanlaan 100b. Na de capitulatie op 15 mei 1940 voerden de geallieerden regelmatig luchtaanvallen uit op Rotterdam. De bedoeling was vooral haven- en scheepsbouw te treffen, maar vanaf grote hoogte werden ook Rotterdamse woonwijken getroffen. Bij het geallieerde bombardement van 3 oktober 1941 (50 doden, 57 gewonden) adviseerde de Nederlandse regering in Londen Rotterdammers die in de omgeving van havengebieden of rangeerterreinen woonden, te verhuizen naar veiliger gebieden. Omdat het woonhuis van Jan Timmers ook was beschadigd, volgde hij dit advies op en verhuisde hij met zijn gezin op 24 oktober 1941 naar Nootdorp, waar hij ging wonen in het huis aan de Molenweg 19, tegenover de School met de Bijbel. Aad van de Poel had hem erop gewezen dat die woning te huur stond. Zijn dochter Elly, toen dertien jaar oud, wist zich in 2005 de verhuizing nog goed te herinneren: “We werden heel hartelijk ontvangen. Onze inboedel, veel te veel voor het huisje, werd ondergebracht op de zolders van enkele burens en van het begin af voelden wij ons thuis.” In september 1944 werd Jan Timmers door de districtscommandant van de geheime Ordedienst, de Delftenaar Pieter Heertjes, benoemd tot plaatselijk commandant, hier in Nootdorp. In oktober 1944 ging de Nootdorps afdeling van de ordedienst en de plaatselijke afdeling van de Landelijke knokploegen (L.K.P.) op in de nieuwe Nootdorps afdeling van de Binnenlandse Strijdkrachten (B.S.), waarvan Jan Timmers de commandant werd. Na de opheffing van de B.S. in juli 1945, verhuisde Jan Timmers met zijn gezin in augustus weer naar Rotterdam, waar hij zijn oude betrekking hervatte. Enkele jaren na zijn pensionering keerde Jan op 4 april 1972 terug naar Nootdorp. Hij ging wonen in de Koningin Julianastraat 9. Op 7 juni 1974 verhuisde hij naar Dr. W. v.d. Horstlaan in Pijnacker, waar hij drie jaar later overleed.

¹ Hij was sinds 1 oktober 1942 burgemeester van Nootdorp. Zie ook *In de slagschaduw*, pagina 73.

² Een andere schuilnaam was Reijnders. Hij werd in 1943 commandant van de Ordedienst in Delft en na de bevrijding Gewestelijk commandant der Binnenlandse Strijdkrachten tot september 1945.

Jan Timmers, voorjaar 1940. Hij leest het boek 'Zuid-Zuid-West' van de schrijver Albert Helman.

Oprichting Ordedienst in Nootdorp

Veel plaatsen kenden een Ordedienst. Aanvankelijk was het doel dat die de openbare orde moest bewaren na het spoedig verwachte vertrek van de Duitsers. Toen dit niet reëel bleek, gingen de leden steeds meer actief verzet plegen, onder andere door middel van sabotage en het verzamelen van inlichtingen over de vijand, om die naar Engeland te kunnen sturen en het heimelijk bieden van hulp en onderdak aan geallieerde vliegeniers. In Nootdorp was nog geen Ordedienst gevormd. Jan Timmers schreef over de oprichting het volgende: “De oprichting van de afdeling Nootdorp werd midden 1943 opgedragen aan de burgemeester L.G. Just de la Paisières¹. Het verzoek daartoe bereikte hem van de Districtscommandant te Delft via de toenmalige plaatsvervangend commandant de heer dr. Ir. P.M. Heertjes, alias De Graaf uit Monnikendam². Erg vlot verliep het organiseren van de afdeling niet: in de eerste plaats doordat de burgemeester zelf een vreemdeling in Nootdorp was, door de Duitsers van Rozenburg verdreven en niet gemakkelijk de geschikte mensen wist te vinden; in de tweede plaats doordat er in Nootdorp een sfeer van angst en wantrouwen bestond, ontstaan door de gevangenneming van een aantal ingezetenen, die illegale lectuur vermenigvuldigd en verspreid hadden³. Toch kwam er

³ Dit speelde zich af in juli 1941. Zie ook *In de slagschaduw*, pagina 67 – 70.

iets tot stand. De burgemeester kreeg medewerking van de heren G. Bruins⁴ en A. van Eerd⁵, welke laatste als secretaris-ambtenaar alle gegevens uit de burgerlijke stand kon gebruiken om uit de oud-militairen een keuze te doen. De belangrijkste kern werd gevormd door leden van de vroegere B.V.L.⁶ die in Nootdorp

Piet van Logchem

zeer populair was geweest en waaruit een sectie scherpschutters werd geformeerd onder commando van de heer P. van Logchem⁷.

Toen de burgemeester zich in 1944 genoodzaakt zag onder te duiken om niet gedwongen te worden werklieden voor de Duitse Wehrmacht aan te wijzen,

verbrak hij het contact met de leiding en werd de heer Bruins aan gewezen tot plaatselijk commandant. In totaal waren 50 man ingeschakeld, welk aantal op het uur "U" zou worden opgevoerd tot 75⁸. Een plan werd opgesteld dat voorzag in de bewaking van de vier toegangswegen tot het dorp, van de kruispunten en van het gemeentehuis, en in de bepatrouillering van de wegen. Met de afdeling Pijnacker, waar aanvankelijk burgemeester Van der Helm plaatselijk commandant was, werd contact opgenomen en overeengekomen dat het gedeeltelijk van de Brasserskade en Dwarskade, dat tot de gemeente Pijnacker behoorde, door Nootdorp zou worden bewaakt."

Verwikkelingen die leidden tot executie van Lubbert Brouwer

In het rapport van Jan Timmers is ook een passage over de aanleiding van de executie van Lubbert Brouwer op 8 september 1944 opgenomen. De herinnering van Jan drie jaar na de gebeurtenis: "Op 'Dolle Dinsdag'⁹ toen de Orde Dienst gealarmeerd was en gereed stond zijn actie te beginnen, bleek dat er zich te Nootdorp een zogenaamde knokploeg had geformeerd, die zich na enige moeilijkheden bij de Orde Dienst aansloot. Zonder voorkennis van de plaatselijk commandant Bruins werd door Van Eerd en enige leden van die ploeg op het gemeentehuis een hinderlaag gelegd voor een Rijksduitser, lid van de organisatie Todt¹⁰.

⁴ Gerard Bruins was architect in Nootdorp. Hij woonde aan de Molenveg. Tot op heden was niet bekend dat hij ook in het verzet zat. Zie ook *In de slagschaduw*, pagina 162.

⁵ Ook dit is een nieuw feit. Van Eerd was op 15 september 1941 in dienst getreden. Het kleurt zijn woorden dat hij ook "waar nodig ook op illegale wijze" had gewerkt: zie *In de slagschaduw*, pagina 163.

⁶ Bijzondere Vrijwillige Landstorm; de BVL was een aparte categorie van bijzondere vrijwilligers binnen de Vrijwillige Landstorm om de overheid te hulp te komen bij het handhaven van de binnenlandse orde en rust. In Nootdorp maakten zij in 1940 deel uit van de Luchtbeschermingsdienst. Zie ook *In de slagschaduw*, pagina 16.

⁷ Piet van Logchem was voor de oorlog ook aangesloten bij de BVL. Direct na de bezetting hieven de Duitsers de BVL op.

⁸ De term *Uur U* werd in het verzet gebruikt om het uur aan te wijzen waarop de bevrijding zou plaatsvinden. De term is afgeleid van de Engelse termen D-day en H-hour, die worden gebruikt om

Met veel moeite werd hij geliquideerd. Dit kostte aan marechaussée Brouwer het leven: als hoofdverdachte – onbegrijpelijker wijze was hij niet ondergedoken – werd hij zonder vorm van proces neergeschoten. Allerlei bedreigingen tegen de bevolking werden geuit, als het lijkt niet terecht kwam, doch daarbij bleef het."¹¹

Oprichting van een afdeling van de Binnenlandse Strijdkrachten in Nootdorp

Op 5 september 1944 werd bij koninklijk besluit bepaald dat de Ordediensten (O.D.) en de onderdelen van de Landelijke Knokploegen (LKP) hun krachten moesten bundelen tot de Binnenlandse Strijdkrachten (B.S.). De B.S. bestonden organisatorisch uit twee onderdelen: de Stoottroepen en Bewakingstroepen. De Stoottroepen werden samengesteld uit het gewapend verzet en zouden moeten bijdragen aan de laatste bevrijdingsgevechten. De Bewakingsgroepen moesten na de bevrijding de rust in Nederland herstellen. In het nog bezette deel van Nederland werden de Stoottroepen ook aangeduid als 'Strijdend Gedeelte (SG) der BS'. Hoe dat in Nootdorp verliep, heeft Jan Timmers aldus beschreven: "Toen in september 1944 vast kwam te staan, dat van de O.D. ook maquiswerk¹² werd verwacht, trok de heer Bruins zich terug als plaatsvervangend commandant, omdat zijns inzien de oorspronkelijke doelstelling gewijzigd werd in principe. Ondergetekende werd door de districtscommandant benoemd tot plaatselijk commandant. Als derde man, belast met de administratie, werd de heer A. Breebaart¹³ aangewezen. Het eerste werk was de afdeling, die grotendeels op papier bestond, tot activiteit op te voeren. Er werd een Stoottroep geformeerd, die zich ging oefenen in nachtelijk optreden en het vernielen van versperringen. Het geheel opgaan van de O.D. in de B.S. kreeg omstreeks november 1944 zijn beslag. Slechts enkele leden traden uit, terwijl de heer Bruins zijn plaatsvervangend commandantschap neerlegde. In zijn plaats werd benoemd de heer G. Faber¹⁴. De afdeling werd verdeeld in twee secties met in totaal 5 groepen van 11 man elk. Sectiecommandanten waren

respectievelijk de dag en het uur aan te duiden waarop een militaire operatie zal plaatsvinden.

⁹ Dinsdag 5 september 1944

¹⁰ Organisation Todt was een Duitse overheidsorganisatie die zich richtte op de bouw van militaire goederen. Ze bouwden onder andere bunkers, kustversterkingen en wegen. Na het uitbreken van de oorlog kreeg de organisatie steeds meer bevoegdheden. In het kader van "Bouwen aan een nieuw Duitsland" gaf de organisatie leiding aan de bouw van de *Atlantikwall*.

¹¹ Zie voor een meer gedetailleerd verslag van de gebeurtenissen: *In de slagschaduw*, pagina 114 -116.

¹² Maquis waren guerrilla-eenheden van de Franse verzetsbeweging, die actief gewapend verzet pleegden tegen de Duitsers.

¹³ Arnoud Breebaart was na de pamflettenaffaire in 1941 als ambtenaar ontslagen. Dat hij daarna nog steeds actief was in het verzetswerk, was tot op heden niet bekend.

¹⁴ Zijn voornaam luidde Gabriël Jan. Op hem wordt hieronder nog uitgebreid ingegaan.

H. Timmer¹⁵ en P. van Logchem¹⁶. De eerste bleef tevens commandant van de stootgroep. De gehele sterkte van de afdeling bedroeg 70 man. Een plan van actie werd opgesteld, dat beoogde het Duitse verkeer op de Rijksweg en de Brasserskade te verlammen en de versterkingen bij de viaducten¹⁷ te vernietigen.”

Nachtelijke oefeningen

Dat de Nootdorpse verzetsgroep zo groot was, was tot op heden niet bekend, ook niet hoe die werd geleid. Slechts enkelen waren militair opgeleid. Over de manier waarop de leden zich voorbereidden op hun inzet, schreef Jan Timmers: “Om de gevechtswaarde, die uiteraard niet hoog kon worden aangeslagen, te verhogen werden nachtelijke oefeningen gehouden en waren patrouilles uitgezonden naar het vliegveld Ypenburg om versperringen en verbindingen te vernielen. Ook hielden de groepen bijeenkomsten om instructies te ontvangen. Toen de splitsing kwam in B.T. (Bewakingstroepen) en S.G. (Strijdend gedeelte) werden 3 groepen van de eerste en 2 van de laatste geformeerd. Commandant van het S.G. werd de heer G. Faber. Het S.G. kreeg speciale verzorging. Er werd geëxerceerd, geoefend, met scherp geschoten – waartoe de tuinderskassen uitstekend gelegenheid gaven. Op de Rijksweg werd het herstel van de weg tegengewerkt. Ook moest worden opgetreden tegen z.g. wilde stunts, uitgaande van losse groepen uit Den Haag en gericht tegen ongunstige bekend staande boeren¹⁸ in de omtrek, terwijl ook sommige van de eigen mannen in toom moesten worden gehouden. Zo verliep de hongerwinter in de grootste spanning, paraat voor alle mogelijke gebeurlijkheden.”

De dagen rondom capitulatie van het Duitse leger

Jan Timmers: “Op 1 april kwam het bevel zich gereed te houden voor onmiddellijk optreden. Toen zich op 5 mei 's avonds het radiobERICHT van de capitulatie verbreidde, begon de bevolking terstond met vlaggen en vreugdebetoon. Op 6 mei om 8 uur kwam het bevel van de districtscommandant hieraan terstond een einde te maken. Dit werd ons eerste optreden in het openbaar: prompt een half uur later waren alle vlaggen verdwenen en lag een diepe rust over het dorp als op zondag. Om 10.00 uur kwam het bevel van het S.G. om onder de wapenen te komen. Door een misverstand werden ook de B.T. opgeroepen en binnen twee uur was de hele afdeling geconsigneerd in het verenigingsgebouw Nové, waar verdere instructies werden afgewacht. Een spannend etmaal volgde; op zondagmiddag begaf ik mij naar de commandant van de Duitse troepen aan de Veenweg gelegd, om mij van hun houding te vergewissen. Hij deelde mede juist order te hebben ontvangen de kwartieren niet meer te

¹⁵ Zijn voornaam luidde Harm. Hij was militair en afkomstig uit Rotterdam waar hij op 15 juni 1940 was getrouwd met L. Zijlma. Hij woonde in 1944 op het adres Achterweg 22 (het huidige Oosteinde).

¹⁶ Zijn zoon Gerard trouwde later met Marianne Faber, dochter van Gabriël Jan Faber.

verlaten tot nader order. In de namiddag begon de arrestatieploeg zijn werkzaamheden, werden de posten uitgezet en nam de patrouillering een aanvang. Onder de gearresteerden bevonden zich de NSB-burgemeester Bemelmans en wachmeester Bolk¹⁹. Het geheel liep zó vlot van stapel, dat het voor de S.G-ers die hadden willen vechten, haast een desillusie werd, doch bij nader inzien begrepen zij dat het toch het beste was.”

Na de bekendmaking van de bevrijding is voor het huis van dokter Nico Versteeg, gemeente-arts, langs de Molenweg de Nederlandse vlag gehesen.

Direct links van de vlag staat Maria Timmers, met voor haar in zwarte jas en met witte strik haar dochter Tini. Naast Maria Timmers staat met het lichte mantelpakje Elly, de oudste dochter van Jan Timmers, met voor zich in het lichte jasje dochter Marga (toen 5 jaar).

Jan Timmers, met een hoed en een opvallend witte kraag die over zijn schouder kijkt, staat links van de vrouw met de stok in de lichte jas. De jongen met het petje, helemaal links, is Kees Timmers (toen 15 jaar). De vrouw links (met de blote benen) is mevr. Versteeg, de echtgenote van dr. N. Versteeg. Versteeg zelf was toen in Siegburg, Duitsland, geïnterneerd. De vrouw met de stok en de lichte jas is mogelijk de vrouw van de dokter, die Versteeg verving. De man daarnaast in het zwarte uniform en pet is Gabriël Faber. De derde man persoon van links is Henk van Veen.

Ton Timmers maakte de foto met het toestel van zijn vader: Jan Timmers had al die jaren één rolletje bewaard om foto's te maken van de bevrijding.

De betekenis van het verzet in Nootdorp

Jan Timmers beëindigde zijn verslag met een persoonlijke beschouwing over de betekenis van het Nootdorpse georganiseerd verzet: “Hoe bescheiden ook heeft de afdeling Nootdorp haar rol gespeeld in de machtige organisatie van het verzet, gestuwd door haar onmiddellijke chef: de districtscommandant van Delft. Groot was deze organisatie in al haar kleinheid

¹⁷ Zie hierover *In de slagschaduw*, pagina 143.

¹⁸ Zie de mededeling van de districtscommandant, afgedrukt op pagina 142 van *In de slagschaduw*.

¹⁹ Zie hierover ook *In de slagschaduw*, pagina 155.

van menselijke tekortkomingen, en van ontzaglijke morele betekenis: zij verzwakte de moraal van de binnenlandse vijand als van de overweldiger; zij versterkte de moraal van ons volk, dat zichzelf wilde blijven. En schreef Maarschalk Montgomery niet dat 'moral is the greatest single factor in war'? En als de geschiedenis van de O.D. en de B.S. eenmaal geschreven zal zijn, dan zal ook blijken, wat zij voor ons volk in die donkere jaren voor alle tijden behouden hebben: de eer!"

Engelbewaarder

Astrid Belet vertelde dat haar opa Jan Timmers ook gestrande Engelse vliegeniers onderdak verleende en hen hielp bij hun vlucht. In het voorjaar van 1945 namen de Duitsers Ypenburg weer gedeeltelijk in gebruik als startbaan voor V1's. Medio februari 1945 werden afvuurinstallaties bij de Postenkade in gereedheid gebracht en op 3 maart 1945 werd de eerste V1 richting Londen afgevuurd. De lanceringen gebeurden 's avonds of 's nachts en het gebrul bij het starten was in Nootdorp goed hoorbaar. Op basis van door de Afdeling Nootdorp van de B.S. doorgeseinde informatie werd op 20 maart 1945 die lanceerinstelling door zes Engelse jachtvliegtuigen van het Fighter Command van de Royal Air Force gebombardeerd. Zij voerden vier bomaanvallen uit. Er ontstond een brand die drie uur duurde. Tijdens het bombardement ontplofte een V1, die voor de start gereed lag, terwijl enkele andere later tot ontploffing kwamen. De lanceerinrichting werd verwoest. Toen echter kort daarna vanuit Vlaardingen lanceringen plaats vonden, vermoedden de geallieerden dat de lanceerinstelling nog intact was. Daarom kwamen de jachtbommenwerpers op 23 maart 1945 nogmaals terug met veel zwaardere bommen, die in drie aanvallen werden afgeworpen.

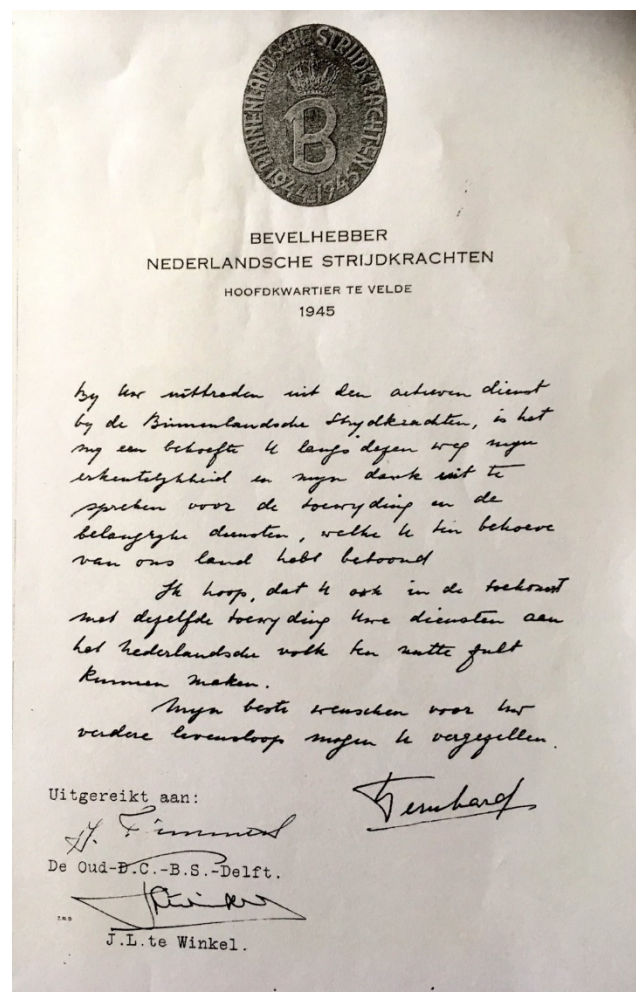

Het gezin Timmers op het strand van Wijk aan Zee in 1938. Van links naar rechts: zoon Kees, moeder Maria Timmers-Biermans, dochter Tini (Tineke), vader Jan Timmers, Iet Biermans (zus van Maria), dochter Elly, zoon Ton en Gré Biermans (zus van Maria).

Tijdens één van die bombardementen speelde Kees, de toen 15-jarige zoon van Jan, in de tuin achter het huis. Zijn moeder, Maria Timmers-Biermans, die ook de verschrikkelijke bombardementen in Rotterdam van dichtbij had meegemaakt, schreeuwde in paniek dat Kees naar binnen moest komen. Eén van de twee vliegeniers aan wie Jan en Maria op die bewuste dag

een schuilplaats boden in de kelder van het huis aan de Molenweg, bedacht zich geen moment. Hij rende naar buiten, pakte Kees op en bracht hem naar binnen en voordat Kees doorhad wat er gebeurde, was de vliegenier weer in de kelder verdwenen. Toen Tineke, het jongere zusje (toen 9 jaar) wat later aan haar moeder vroeg wie dat was geweest, was haar antwoord: "Oh dat? Dat was Kees zijn engelbewaarder!". Pas na de oorlog vernam Kees dat het een ondergedoken Engelse militair betrof.

Elly Timmers, de dochter van Jan, schreef in 2005: "Na de bevrijding was iedereen in het dorp, behalve enkele ingewijden, stom verbaasd: die stille, onopvallende leraar, had die de leiding gehad? Ik (toen 17 jaar oud) was apetrots. In augustus 1945 gingen wij weer terug naar Rotterdam. Toen we daar goed en wel woonden, zei mijn vader: 'De oorlog is voorbij. We gaan nu weer gewoon doen.' Hij hield woord: we mochten met niemand praten over wat hij in die jaren had gedaan. Hij heeft nooit een lintje of zoiets willen hebben: hij 'had alleen zijn plicht gedaan'. Jaren na zijn dood vond mijn jongste zus in een doos in het ouderlijk huis een gesigneerde bedankkaart van Prins Bernhard:

De door Prins Bernhard geschreven tekst luidt: “Bij Uw uittreden uit den actieven dienst bij de Nederlandse Strijdkrachten, is het mij een behoefte U langs dezen weg mijn erkentelijkheid en mijn dank uit te spreken voor de toewijding en de belangrijke diensten, welke U ten behoeve van ons land hebt betoond. Ik hoop dat U ook in de toekomst met dezelfde toewijding Uwe diensten aan het Nederlandsche volk ten nutte zult kunnen maken. Mijn beste wenschen voor Uw verdere levensloop mogen U vergezellen.”

Mijn vader kreeg eind jaren vijftig hartproblemen en is in december 1977 gestorven. Maar ieder jaar op 5 mei, als ik de vlag uithang, denk ik nog extra aan hem en het spijt mij heel erg dat er niemand meer is met wie ik hierover kan praten.”

Gabriël Jan Faber

Gabriël Jan Faber. Op zijn linker revers is het baton van het Ereteken van Oorlog en Vrede zichtbaar. Datum foto omstreeks zomer 1950.

In het verslag van Jan Timmers wordt gemeld dat Gabriël Jan Faber in het vroege najaar van 1944 commandant werd van het strijdend gedeelte van de Binnenlandsche Strijdkrachten.

Hij werd op 1 mei 1908 in Meppel geboren. Zijn vader Wytse was daar veldwachter. Het gezin Faber verhuisde regelmatig: eerst naar Zaandam, toen naar Haulerdijk en toen nog eens naar Oldeberkoop²⁰. Op

²⁰ Beide genoemde dorpen zijn nu een kern van de gemeente Ooststellingwerf in Friesland.

21-jarige leeftijd verliet Gabriël het ouderlijk huis voor een opleiding tot marechaussée in Apeldoorn in het Depot Van Haftenkazeme. Op 7 oktober 1929 trad hij in dienst bij de marechaussée in Leeuwarden. Op 2 september 1930 verhuisde hij naar de marechaussee-kazerne in Oosterwolde, weer in Friesland. Omstreeks 1932 vertrok hij naar Heemstede. Daar ontmoette hij Josephine Urbanski. Zij werden verliefd op elkaar. In 1935 raakte Josephine in verwachting. Gabriël Faber moest toen ontslag nemen. Het stel trouwde in dat jaar op 1 november in Wolvega en ging in Oldeberkoop wonen. Twee jaar later verhuisde het gezin naar Tilburg. Lang hebben ze daar niet gewoond want omstreeks 1938 was Gabriël Faber als kantonnier in dienst getreden bij Rijkswaterstaat en werd hij in Nootdorp gestationeerd. Hij werd belast met het onderhoud van de Rijksweg. Het gezin ging tijdelijk wonen aan de Langelandseweg in afwachting van de nieuwbouw van hun woning op het adres Rijksweg 3²¹.

De tijdelijke woning van het gezin Faber aan de Langelandseweg, gefotografeerd in de zomer van 1939. Josephine Faber-Urbanski is bezig in de voortuin. Dochter Marianne kijkt toe.

De dienstwoning van Rijkswaterstaat Rijksweg 3, waarin het gezin Faber woonde. De woning stond, vanuit Nootdorp komend, direct achter Rijksweg 12 aan de linkerkant. Die woning is later afgebroken. Datum foto omstreeks 1950.

²¹ Dit huis was een dienstwoning van Rijkswaterstaat. Het was een dubbel woonhuis. Aan de ene zijde woonde het gezin Faber en in de andere woning was een politiepост gevestigd.

Tijdens de inval van de Duitsers was Gabriël Faber gelegerd in het Noord-Brabantse plaatsje Mill²² en heeft gevochten in de Slag bij Mill. Zijn opleiding als marechaussée en zijn gevechtservaring maakte hem uitstekend geschikt voor het commandantschap van het strijdend gedeelte van de B.S. in 1944. Marianne van Logchem-Faber: "Ik herinner mij nog goed dat er bij ons thuis in het laatste jaar van de bezetting regelmatig besprekingen werden gehouden. Die gingen ongetwijfeld over de verzetsacties." De vele voedselzoekende mensen tijdens de hongervinter en de stroom van daklozen, die langs de Rijksweg trok na het bombardement op het Haagse Bezuidenhout op 3 en 4 maart 1945²³, kan Marianne zich nog heel goed voor de geest halen. Zij weet dat haar man Gerard van Logchem als 16-jarige jongeman hand- en spandiensten verleende aan het verzet. "Hij bracht berichten over en verspreidde illegale pamfletten. Hij was toen nog relatief klein en riep daardoor bij de Duitsers geen argwaan op."

Bij de opheffing van de B.S. op dinsdag 24 juli 1945 in Nové hield Faber de openingstoespraak. In 1946 meldde hij zich aan als vrijwilliger voor de Politie Acties in het voormalige Nederlands Indië en werd hij ingedeeld bij het 1e bataljon van het 1e Regiment Infanterie, gelegerd in Oost-Java. Op 19 mei 1948 keerde hij weer terug in Nootdorp. Op 1 mei 1950 werd hij in het gemeentehuis van Nootdorp onderscheiden met het Oorlogsherinneringskruis met gesp en het Ereteken voor Oorlog en Vrede met de gespen 1946-1947-1948. In 1958 vertrok Gabriël Jan Faber uit Nootdorp. Zijn vrouw en dochter bleven in Nootdorp wonen. Faber overleed op 12 maart 1988 in Heereveen.

Het Ereteken van Oorlog en Vrede met de gespen 1946, 1947 en 1948.

²² Bij de inval van het Duitse legermacht konden een pantser-trein en een infanterietransport ongehinderd, via de spoorbrug van het zogeheten Duits Lijntje in Gennep, de Peel-Raamstelling passeren en vlakbij het dorp Zeeland een troepenmacht afzetten. De verdediging vanuit de kazernes bij Mill – bestaande uit circa 2000 militairen van het I-6 en I-3 infanterie regiment en de 20ste lichte

Mini-expositie

Voor de gemeente beginnen de feestelijkheden van Koningsdag en Bevrijdingsdag al op 26 april met de Lintjesregen en 's middags de Oranjeborrel. Op 5 mei organiseert de gemeente een bevrijdingslunch. Onze vereniging heeft tezamen met het Historisch Genootschap Oud-Pijnacker op verzoek van de gemeente materiaal te beschikking gesteld voor een mini-expositie in het gemeentehuis. Het thema is de Oranjefeesten in het verleden en het moment van de bevrijding van Pijnacker en Nootdorp. De expositie is tot en met de Bevrijdingsdag te zien.

Tweede Wereldoorlog in het nieuwe boek van Willem Jansen over de Nootdorpse boerderijen

Op zaterdag 14 september presenteert Willem Jansen zijn boek. In dat boek staan ook regelmatig ervaringen van de bewoners van de boerderijen tijdens de Tweede Wereldoorlog beschreven. Eén passage uit het boek staat hieronder als voorbeeld.

Omstreeks 1864 liet Hendrikus Mooijman een nieuwe boerderij bouwen aan de Veenweg, vanuit het dorp gezien net over het spoor aan de rechterkant. Na twee generaties Mooijman kwam de boerderij in het bezit van Johannes de Winter. Zijn zoon Dorus verkocht de boerderij in 1971 in verband met de verbreding van de op- en afrit van de A12.

Dorus de Winter (1907-1996) trouwde in 1934 met de uit Zoeterwoude afkomstige Nel van der Krogt. Zij kregen negen kinderen.

De boerderij van Dorus de Winter, gefotografeerd omstreeks 1950.

"In de oorlogsjaren 1940-1945 kwamen veel mensen uit de stad melk en eten bij de boerderij halen. Meestal kregen zij voedsel en te eten. De familie De Winter liet

artillerie – had het spoor inmiddels geblokkeerd. De Duitse pantser-trein ontspoorde hier diezelfde dag op zijn terugtocht. De gevechten die hierop volgden, bekend geworden als de Slag bij Mill, hebben twee dagen geduurd. Pas na een zwaar bombardement op de streek werd die slag door de Duitsers gewonnen.

²³ Zie *In de slagschaduw*, pag. 139-140.

de mensen niet in de kou staan. Er waren twee Joodse kinderen ondergebracht, broer en zus Niekerk, die aanvankelijk in de schuur en later op de stalzolder verbleven. Dorus de Winter was bevriend met hun vader, Salomon Niekerk uit Den Haag, die eerder slager was in Leidschendam. Van het Joodse gezin Niekerk werden de ouders later opgepakt. Zij zijn in Auschwitz omgekomen. De kinderen emigreerden eind jaren veertig naar Australië.

Het bieden van onderdak aan onderduikers was niet zonder risico, want gelijktijdig waren er Duitse soldaten ingekwartierd. De soldaten verbleven in de woonkamer. De Duitsers mochten natuurlijk niets merken van de aanwezigheid van onderduikers. Als de soldaten trek hadden in een visje werd deze niet gevangen met een hengel. Nee, ze gooiden een handgranaat in het water en schepten de vis er vervolgens uit. De soldaten gingen regelmatig zwemmen, dat deden ze in de put van Reef. Eén kwam er niet meer terug, hij was verdronken. Ook werd Dorus ingeschakeld om met zijn mooie koets met lantaarn hoge Duitse militairen naar Den Haag te rijden om ze dan af te leveren bij de meisjes van plezier.

Alles wat kon rijden werd gevorderd. Dorus reed voor de oorlog een motor, een Mathless 350 cc. Deze motor werd verstopt in de schuur tussen de stobalen.

Dorus de Winter in 1965 met zijn schimmel

Ook moest Dorus zijn paard inleveren bij de Waaldorpse kazerne. De Duitsers namen alle fietsen die ze te pakken konden krijgen. Nel, de vrouw van Dorus, liet het niet zo ver komen. Ze gooide toen het er op aankwam, de fiets in de sloot en toen de Duitsers vertrokken waren werd de fiets weer uit de sloot opgevisst.”

Piet Mooijman was boer iets verder aan de Veenweg op de boerderij Jagt- en Vischlust. Zijn zoon Job volgde hem op. Die trouwde op 25 april 1944 op 44-jarige leeftijd met Lucia Parlevliet.

Hans Mooijman, zoon van Job Mooijman en Lucia Parlevliet, heeft uit overlevering nog enkele verhalen uit de Tweede Wereldoorlog van zijn ouders meegekregen. “Vader kon nog wel eens stevig uit de hoek komen. Toen op een goede dag het hek van de bocht

voor de zoveelste keer door de Duitsers open was blijven staan en de koeien het erf opliepen werd hij vreselijk boos en schold de betrokken Duitser de huid vol. Moeder stond er bij en was ontzettend bang dat de Duitser hardhandig zou reageren. De Duitser echter schrok, sprong in de houding en salueerde. Het hek is daarna nooit meer open blijven staan. Er kwamen in de Hongerwinter veel mensen uit de stad langs voor voedsel. Bij vader Piet Mooijman konden ze altijd, als er wat was, voor de gangbare prijs voedsel kopen. Er waren ook boeren die woekerprijzen vroegen en ook kregen, want er was grote schaarste en honger. Na de oorlog zijn er met een aantal mensen vriendschappelijke contacten gebleven. Op een goede dag was vader een varken aan het slachten en onverwachts kwam de Inspecteur langs. Moeder schrok en waarschuwde vader. Ondertussen hield zij de Inspecteur aan de praat. Nog nooit was de slachtplaats zo snel omgetoverd. De Inspecteur kwam echter niet om te inspecteren, hij kwam om te vragen of er wat te eten was. Hij kreeg te eten en het bezoek liep met een sisser af.”

Binnenkort krijgt u nadere informatie over de voorinschrijving voor dit unieke boek.

Voorzitter	Secretaris	Penningmeester
Henk Rolvink Fonteinkruid 23 2631 DT Nootdorp tel.: 015 310 8117	Ninon Vis Berkenhof 17 2631 GJ Nootdorp tel.: 015 310 9680	Monique de Koning Veldsalie 16 2631 TN Nootdorp Tel.: 015 310 6717
www.noitdorpsche-historien.nl		

Colofon: ISSN 1570-1662

Uitgave van de Vereniging Noitdorpsche Historiën
Redactieadres: Fonteinkruid 23, 2631 DT Nootdorp.

Samenstelling en redactie:

Henk Rolvink, Ninon Vis

Verschijning

De Nieuwsbrief verschijnt éénmaal per kwartaal.

Verspreiding

Leden van de Vereniging Noitdorpsche Historiën ontvangen de Nieuwsbrief gratis. Niet-leden betalen € 2,50 per nummer.

Contributie

De contributie bedraagt minimaal € 15,00 per jaar.

Rekeningnummer: NL 94 RABO 0137 3596 75.

De Vereniging is ingeschreven in het Verenigingsregister van de Kamer van Koophandel Haaglanden te Delft onder nummer 271.971.110.

De statuten zijn vastgelegd in notariële akte op 28 februari 2001.

Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.